

DE WAARHEID DUURT MAAR ÉÉN MOMENT. Uitgaan van de situatie in de catechese; door Tj. v.d. Berk e.a. Patmos/ Antwerpen, Kok/ Kampen, 1984. 152 blz., f 22,50.

Vijf auteurs houden in deze bundel ieder op hun eigen wijze en vanuit hun eigen gezichtspunt een pleidooi voor de stelling dat - welke stroming men ook aanhangt in de catechese - men niet om de noodzaak heen kan van situationeel bezig te zijn. Anders geformuleerd: een onderwijsleerproces kan pas werkelijk iets betekenen, als het (o.a.) geworteld is in het hier en nu zoals dat concreet is gesitueerd. In vijf hoofdstukken wordt deze stelling geëxpliciteerd.

Tj. v.d. Berk beklemtoont in zijn bijdrage het pedagogisch-didactisch belang van het situationele onderwijsleerproces. Hij ruimt daarbij op voorhand een aantal misverstanden uit de weg, en maakt duidelijk, dat 'uitgaan van de situatie' betekent: uitgaan van een gesprek dat per definitie zowel leerling als leraar willen aangaan, uitgaan van het dialektisch proces dat zodoende ontstaat, samen plannen en doelstellingen formuleren, niet stil blijven staan bij de bestaande situatie. Tot slot geeft v.d. Berk een modelschets van catechese in de 'school'situatie, waarin hij reeds eerder uitgesproken gedachten over de katecheet-cipier en zijn gevangenis (zie verslag symposium NRK van 11 112 november 1982) verder uitwerkt.

Vervolgens gaat Fr. Groothuis op zoek naar alternatieve organisatievormen van catecheselessen-uren, binnen de grenzen en mogelijkheden van de huidige Wet op het VOo Modellen die, ook binnen de huidige roosterstructuur, praktisch haalbaar zijn, zoals: blokuren-model, *morgen/middagmodel*, themadag-model, meerdaagsemodel, werkstukken-model. Een van de consequenties van deze alternatieve organisatievormen is, zo betoogt Groothuis, dat van meet af aan alle geledingen binnen de school ingeschakeld worden: situationele catechese zal per definitie een geïntegreerde catechese moeten zijn. En daarmee komen dan vragen met betrekking tot de veranderingsgezindheid van de school op tafel. Hoe hij als katecheet inspeelde op de ontstane en veranderende schoolsituatie, laat S. Vervaecke in het derde artikel zien. Concreet gaat het hier om het multiraciaal worden van het Citycollege in Amsterdam (zie ook het interview met hem in *Verbum 1982/4*), en hoe dit gebeuren leidde tot gewijzigde opvattingen omtrent doel, inrichting en identiteit van de school. Vervaecke beschrijft, hoe de inhoud en vormgeving van het vak catechese mede door leerlingen worden bepaald, en hoe dit model in organisatorische vormen wordt gegoten. Op deze manier wordt duidelijk, hoe hij vanuit een concrete situatie zinoriënterend bezig is op zijn school.

De katecheet poppenspeler (velen zullen hem kennen als de bezielende figuur achter 'Theater Pepaver') P. Vermaat werkt uit, hoe binnen een situationeel bepaalde catechese de thora - en daarbinnen een bijbels verhaal - ter sprake kan worden gebracht. Hij geeft in zijn bijdrage veel ruimte aan de bestudering van de midrasj en haggadah, omdat hij zich vooral daardoor laat inspireren wanneer hij in zijn catecheselessen bijbelse verhalen (dramatisch) vorm geeft. Zo'n wijze van werken stelt echter, zo wordt duidelijk, hoge eisen aan het improvisatietalent van de katecheet.

Een meer theoretisch betoog van B. de Reuver sluit de bundel af. Hij benadrukt dat het verlaten van het hiërarchisch model van de depositaire opvoeding (term van Freire) verregaande consequenties heeft voor de schoolcatechese:

katechese is onderdeel van de hedendaagse christelijke praxis van bevrijding en de katecheet streeft een praktijk van creatief verzet na tegen situaties van onvrijheid in de school, waarbij hij poogt leerprocessen te organiseren waardoor leerlingen gestimuleerd worden zelf verzet aan te tekenen tegen alles wat een zinvol leven in de weg staat.

Dit boek wil, zo lezen we op de 'flaptekst', een hart onder de riem zijn voor hen, die haast verplicht zijn onder te duiken in een schoolstructuur, willen ze zich nog kunnen handhaven. Een vlot leesbaar en merendeels uit de concrete veldsituatie gegroeid boek, waarin velen zich zullen herkennen en dat aanzetten geeft voor creatieve veranderingspraktijken in het eigen katechetisch bezig-zijn.